

ZAKON O ODGOVORNOSTI ZA ŠTETU U ŽIVOTNOJ SREDINI

I. OSNOVNE ODREDBE

Predmet uređivanja

Član 1

Ovim zakonom uređuje se način i postupak utvrđivanja odgovornosti za štetu u životnoj sredini.

Odgovornost za štetu u životnoj sredini predstavlja odgovornost operatera za koga je utvrđeno da je uzrokovao štetu ili neposrednu opasnost od štete u životnoj sredini, u pogledu sprječavanja i otklanjanja štete u životnoj sredini, primjenom preventivnih mjera i mjera remedijacije.

Osnovni principi

Član 2

Osnovni principi ovog zakona su:

1) Princip zagađivač plaća

Zagađivač, odnosno oprater ili njegov pravni sljedbenik, odgovoran za štetu nanijetu životnoj sredini ili neposrednu opasnost od štete, dužan je da nadoknadi štetu i da snosi troškove otklanjanja štete, u skladu sa zakonom.

2) Princip obaveznog osiguranja

Operater koji obavlja aktivnosti koje predstavljaju rizik za zdravlje ljudi i/ili životnu sredinu obavezan je da se osigura od odgovornosti za štetu u životnoj sredini.

Šteta u životnoj sredini

Član 3

Šteta u životnoj sredini, u smislu ovog zakona, odnosi se na štetu nanijetu:

- (a) zaštićenim vrstama i prirodnim staništima, koja ima značajan negativan uticaj na dostizanje ili održavanje povoljnog statusa zaštite zaštićenih vrsta i staništa;
- (b) vodama, koja ima značajan negativan uticaj na ekološki, hemijski i kvantitativni status i/ili ekološki potencijal, utvrđen u skladu sa posebnim propisom, kao i na ekološki status morske vode;

- (c) zemljištu, posrednim ili neposrednim unošenjem u, na ili ispod zemljišta supstanci, smješa, organizama ili mikroorganizama prouzrokujući zagađenje koje predstavlja značajnu opasnost po zdravlje ljudi

Izuzetno od stava 1 ovog člana, šteta u životnoj sredini ne odnosi se na štetu nanijetu:

a) zaštićenim vrstama i prirodnim staništima, koja je nastala pod uticajem aktivnosti operatera koja je uprkos utvrđenom štetnom uticaju izuzetno odobrena od nadležnog organa u slučajevima utvrđenim propisima kojima se uređuje zaštita prirode.

b) vodama, koja je nastala iako su preduzete sve mjere ublažavanja posljedica promjena nastalih na vodnim tijelima pod uticajem održivih aktivnosti koje predstavljaju preovlađujući javni interes, pri čemu nije bilo tehnički izvodljivo ili finansijski opravdano odabrati ekološki povoljniju mogućnost.

Primjena zakona

Član 4

Ovaj zakon primjenjuje se na:

- štetu i neposrednu opasnost od štete u životnoj sredini koja je uzrokovana aktivnostima iz člana 6 ovog zakona, koje predstavljaju rizik za zdravlje ljudi i/ili životnu sredinu, i
- štetu i neposrednu opasnost od štete zaštićenim vrstama i prirodnim staništima uzrokovanu bilo kojom drugom aktivnošću koja nije navedena u članu 6 ovog zakona a koju je izazvao operater kršeći zakon ili profesionalne standarde, interne procedure poslovanja ili grubom nepažnjom.

Zakon se primjenjuje na štetu i neposrednu opasnost od štete uzrokovane zagađenjem difuznog karaktera pod uslovom da je moguće utvrditi operatera koji je svojom aktivnošću prouzrokovao štetu ili neposrednu opasnost od štete.

Fizička i pravna lica ne mogu shodno odredbama ovog zakona ostvariti pravo na novčanu nadoknadu zbog štete u životnoj sredini ili neposredne opasnosti od štete.

Izuzeci od primjene

Član 5

Odredbе ovog zakona ne odnose se na:

- štetu i neposrednu opasnost od štete nanijetu životnoj sredini uzrokovanu oružanim sukobom, ratom, građanskim ratom ili pobunom, prirodnim katastrofama i aktivnostima namjenjenim zaštiti od prirodnih katastrofa i aktivnostima čiji je osnovni cilj odbrana zemlje ili međunarodna bezbjednost;
- odgovornost za štetu u životnoj sredini koja je regulisana posebnim propisima i potvrđenim međunarodnim sporazumima o zagađivanju naftom, prevozu opasnih materija i nuklearnoj šteti.

Aktivnosti koje predstavljaju rizik za zdravlje ljudi i/ili životnu sredinu

Član 6

Aktivnosti koje predstavljaju rizik za zdravlje ljudi i/ili životnu sredinu su:

- 1) aktivnosti i upravljanje postrojenjima za koje se u skladu sa posebnim propisom izdaje integrisana dozvola, osim postrojenja ili njihovih djelova namjenjenih istraživanju, razvoju i testiranju novih proizvoda i procesa;
- 2) aktivnosti upravljanja otpadom (uključujući i upravljanje rudarskim otpadom), koje obuhvataju: sakupljanje, transport, preradu i odstranjivanje otpada, nadzor nad tim postupcima i naknadno održavanje deponija za koje se u skladu sa zakonom zahtijeva dozvola ili registracija;
- 3) upotrebu kanalizacionog mulja u poljoprivredne svrhe, iz postrojenja za prečišćavanje komunalnih otpadnih voda, obrađenog u skladu sa standardima i propisima;
- 4) sva ispuštanja zagađujućih supstanci u površinske i podzemne vode i upravljanje vodnim objektima za korišćenje voda (vodozahvati, rezervoari i dr.) za koja je u skladu sa posebnim propisima neophodna vodna saglasnost;
- 5) Proizvodnja, upotreba, skladištenje, unutrašnji prevoz, prerada, punjenje i ispuštanje u životnu sredinu opasnih supstanci i smješa utvrđenih u skladu sa posebnim propisima o hemikalijama, sredstvima za zaštitu bilja i biocidima;
- 6) upravljanje postrojenjima za koja se u skladu sa posebnim propisima izdaje integrisana dozvola i/ili saglasnost na procjenu uticaja na životnu sredinu za emisije u vazduh sumpor (IV)-oksida i drugih jedinjenja sumpora, oksida azota i drugih jedinjenja azota, ugljen(II)-oksida, isparljivih organskih jedinjenja, metala i njihovih jedinjenja, suspendovanih čestica (PM10 and PM2,5), azbesta (suspendovanih čestica i vlakana), hlora i njegovih jedinjenja, fluora i njegovih jedinjenja, arsena i njegovih jedinjenja, cijanida, supstanci i smješa koje imaju karcinogena ili mutagena svojstva ili utiču na reprodukciju, dioksine i furane;
- 7) prevoz opasnih materija u drumskom, željezničkom, pomorskom, vazdušnom saobraćaju i na unutrašnjim plovnim putevima u skladu sa posebnim propisom;
- 8) svaka kontrolisana upotreba, uključujući i prevoz genetički modifikovanih organizama i proizvoda koji sadrže, sastoje se ili su dobijeni od genetički modifikovanih organizama, u skladu sa posebnim propisima;
- 9) svako namjerno uvođenje u životnu sredinu, prevoz i stavljanje u promet genetički modifikovanih organizama, u skladu sa posebnim propisima;
- 10) prekogranično kretanje otpada za koje se u skladu sa posebnim propisima zahtijeva dozvola ili je u skladu sa tim propisima zabranjen;
- 11) upravljanje postrojenjima za geološko skladištenje ugljen(IV)-oksida.

- 12) istraživanje i proizvodnja ugljovodnika na moru, što obuhvata aktivnosti koje vrše u postrojenjima i sa njima povezanom infrastrukturom, uključujući njihovo projektovanje, planiranje, izgradnju, rad postrojenja i demontažu objekata za istraživanje i proizvodnju ugljovodnika, osim prenosa ugljovodnika (cjevovodima) sa jedne na drugu obalu.

Značenje izraza

Član 7

Pojedini izrazi upotrijebljeni u ovom zakonu imaju sljedeća značenja:

- 1) **šteta** je svaka negativna promjena prirodnog dobra ili oštećenje prirodnog resursa koja može nastati posredno ili neposredno a koja se može procijeniti.
- 2) **neposredna opasnost od štete** je vjerovatnoća da će nastati šteta u životnoj sredini u bliskoj budućnosti.
- 3) **zaštićena vrsta** je divlja vrsta biljaka, životinja i gljiva koja uživa zaštitu u skladu sa zakonom, pravilima međunarodnog prava i potvrđenim međunarodnim ugovorima;
- 4) **prirodno stanište** je lokalitet kopna ili mora, odnosno kopna i mora, koje se karakteriše po geografskim, abiotskim i biotskim osobinama, prirodno ili poluprirodno, a određuje se u skladu sa pravilima međunarodnog prava i potvrđenim međunarodnim ugovorima;
- 5) **vode** su površinske i podzemne vode, kopnene vode i vode priobalnog mora, zaslanjene vode ušća rijeka koje se ulivaju u more, mineralne, termalne i termomineralne vode i vještačka vodna tijela uključujući i vodu za piće, vodu za kupanje i ljudsku upotrebu;
- 6) **vodno dobro** obuhvata prirodna i vještačka vodna tijela i vodno zemljište u skladu sa posebnim propisom;
- 7) **operater** je svako fizičko ili pravno lice koje upravlja aktivnošću ili postrojenjem ili ga kontroliše ili je ovlašćeno za donošenje ekonomskih odluka u oblasti tehničkog funkcionisanja aktivnosti ili postrojenja, uključujući i nosioca dozvola ili saglasnosti i/ili obveznika registracije ili obavještanja o aktivnosti koju vrši u skladu sa posebnim propisima;
- 8) **emisija** je ispuštanje u životnu sredinu, supstanci, smješa, organizama ili mikroorganizama, koje je rezultat aktivnosti ljudi;
- 9) **prirodni resursi** su djelovi prirode koje čovjek koristi u privredne svrhe i mogu biti neobnovljivi i obnovljivi, uključujući i zaštićene vrste, prirodna staništa, vode i vodna dobra i zemljište;
- 10) **usluge prirodnih resursa** su funkcije koje prirodni resurs pruža drugom prirodnom resursu ili javnosti;
- 11) **prvobitno stanje** je stanje prirodnog resursa prije nastanka štete na prirodnim resursima i njihovim funkcijama, procijenjeno na osnovu najboljih dostupnih podataka;

- 12) **oporavak odnosno prirodni oporavak voda, zaštićenih vrsta i prirodnih staništa** je vraćanje oštećenog prirodnog resursa i/ili narušenih funkcija u prvobitno stanje;
- 13) **oporavak odnosno prirodni oporavak zemljišta** je uklanjanje svakog značajnog rizika štetnog uticaja na zdravlje ljudi;
- 14) **interni gubici** su gubici koji nastaju kao posljedica oštećenja prirodnog resursa koji više ne može da obavlja svoje ekološke funkcije ili obezbjeđuje usluge drugom prirodnom resursu ili javnosti bez primjene mjera remedijacije;
- 15) **mjere remedijacije** su akcije ili kombinacije akcija za oporavak, rehabilitaciju ili nadomještanje oštećenih prirodnih resursa i/ili usluga, uključujući mjere za ublažavanje posljedica štete, privremene mjere kao i mjere kojima se obezbjeđuju resursi ili usluge jednake prvobitnim
- 16) **zainteresovana javnost** je javnost koja je pogođena štetom ili je vrlo vjerovatno da će biti pogođena štetom uključujući i nevladine organizacije koje se bave zaštitom životne sredine.
- 17) **aktivnost** je svaka radnja koja predstavlja rizik za zdravlje ljudi i/ili životnu sredinu, koju u okviru svog djelokruga rada obavlja operater, bez obzira da li se radi o privatnom, javnom, profitnom ili neprofitnom ekonomskom subjektu.

II UTVRĐIVANJE ŠTETE I ODGOVORNOSTI ZA ŠTETU U ŽIVOTNOJ SREDINI

Pokretanje postupka

Član 8

Sprovođenje postupka utvrđivanja odgovornosti za štetu vrši organ uprave nadležan za poslove zaštite životne sredine (u daljem tekstu: organ uprave).

Postupak utvrđivanja odgovornosti za štetu pokreće se na osnovu zahtjeva za utvrđivanje odgovornosti za štetu u životnoj sredini (u daljem tekstu: zahtjev) i/ili po službenoj dužnosti.

Zahtjev iz stava 2 ovog člana može podnijeti:

- fizičko ili pravno lice koje je pogođeno štetom ili je vrlo vjerovatno da će biti pogođeno štetom ili ima interes u donošenju odluka koje se tiču štete u životnoj sredini;
- zainteresovana javnost, i
- organ uprave nadležan za inspekcijske poslove.

Svako ko dođe do saznanja da je došlo do štete u životnoj sredini ili da postoji neposredna opasnost od štete u životnoj sredini dužan je da o tome, bez odlaganja, obavijesti organ uprave.

Zahtjev za pokretanje postupka

Član 9

Zahtjev iz člana 9 ovog zakona sadrži podatke o :

- podnosiocu zahtjeva (ime/naziv, sjedište i dr)
- lokaciji i vremenu nastanka štete ili neposredne opasnosti od štete;
- vrsti i prirodi štete koja je nastala ili postoji neposredna opasnost od štete;
- podatke o operateru, ukoliko ih posjeduje;
- ostale podatke od značaja za utvrđivanje štete ili neposredne opasnosti od štete.

Ukoliko je podnositelj zahtjeva organ uprave nadležan za inspekcijske poslove, uz zahtjev se prilaže i zapisnik o izvršenom inspekcijskom nadzoru.

Ukoliko je zahtjev nepotpun organ uprave zahtijeva od podnosioca zahtjeva dodatne podatke, obavještenja i dokumentaciju i određuje rok za njihovo dostavljanje.

Utvrđivanje štete u životnoj sredini **Član 10**

Na osnovu podnesenog zahtjeva ili dobijenog obavještenja iz člana 8 ovog zakona organ uprave utvrđuje:

- da li prijavljena šteta predstavlja štetu u životnoj sredini ili neposrednu opasnost od štete u skladu sa ovim zakonom;
- da li je utvrđena šteta u životnoj sredini ili neposredna opasnost od štete izuzeta od primjene ovog zakona u skladu sa člana 5 ovog zakona;
- da li se na osnovu izvršenog inspekcijskog pregleda od strane nadležnih inspekcija može utvrditi operater koji je svojom aktivnošću prouzrokovao štetu ili neposrednu opasnost od štete.

U vršenju inspekcijskog nadzora iz stava 1 alineje 3 ovog člana nadležni inspektor naročito uzima u obzir: vrstu aktivnosti, korišćenu opremu, vrstu i koncentraciju korišćenih materija i materija ispuštenih u životnu sredinu, vremenske uslove, mjesto i vrijeme nastanka štete, prirodu štete i druge okolnosti od značaja za utvrđivanje veze između operatera i štete u životnoj sredini ili neposredne opasnosti od štete.

Obavještavanje operatera **Član 11**

Na osnovu podnesenog zahtjeva, odnosno obavještenja i činjenica utvrđenih u skladu sa članom 10 ovog zakona, organ uprave zahtijeva od operatera koji je svojom aktivnošću prouzrokovao štetu ili neposrednu opasnost od štete u životnoj sredini da se bez odlaganja izjasni o navodima iznesenim u zahtjevu odnosno obavještenju kao i o utvrđenim činjenicama.

Pokretanje postupka **Član 12**

Ukoliko organ uprave na osnovu kriterijuma propisanih članom 10 ovog zakona, utvrdi da je nastala šteta u životnoj sredini ili da postoji neposredna opasnost od štete, donosi rješenje o pokretanju postupka za utvrđivanje značaja učinjene štete u životnoj sredini ili stepena neposredne opasnosti od štete, kao i mjera za otklanjanje odnosno sprječavanje štete (u daljem tekstu: postupak utvrđivanja štete).

Obavještanje o pokretanju postupka

Član 13

Organ uprave obavještava podnosioca zahtjeva, operatera, organ lokalne uprave na čijoj teritoriji je nastala šteta ili postoji neposredna opasnost od štete i nadležni organ državne uprave o pokretanju postupka ili odbijanju zahtjeva sa obrazloženjem u roku od pet dana od dana pokretanja postupka utvrđivanja štete.

Utvrđivanje značaja štete u životnoj sredini

Član 14

Značaj štete u životnoj sredini ili stepen neposredne opasnosti od štete utvrđuje organ uprave.

U cilju utvrđivanja značaja štete ili stepena neposredne opasnosti od štete organ uprave može zatražiti od operatera da o svom trošku sprovede sva potrebna mjerenja i ispitivanja i dostavi neophodne podatke.

Svaka šteta u životnoj sredini za koju se može dokazati da ima negativan uticaj na zdravlje ljudi smatra se značajnom štetom.

Za utvrđivanje značaja štete u životnoj sredini ili stepena neposredne opasnosti od štete organ uprave može obrazovati komisiju za utvrđivanje štete (u daljem tekstu: Komisija).

Komisija se obrazuje iz reda zaposlenih u organu uprave, organu državne uprave nadležnog za poslove zaštite životne sredine (u daljem tekstu: Ministarstvo), organu državne uprave nadležnog za poslove zaštite voda i zemljišta, predstavnika jedinice lokalne samouprave i drugih stručnih lica.

Rješenjem o obrazovanju Komisije određuje se broj, sastav i način rada Komisije.

Članovi Komisije ne mogu biti lica koja su učestvovala u izradi predloga mjera remedijacije.

Kriterijumi za utvrđivanje značaja štete učinjene staništima i vrstama

Član 15

Značaj štete koja ima negativan uticaj na postizanje ili održavanje povoljnog statusa zaštite staništa ili vrsta procjenjuje se na osnovu statusa očuvanosti u vrijeme nastanka štete, funkcija i usluga koje pružaju ta staništa ili vrste i njihovog kapaciteta za prirodni oporavak.

Značajne negativne promjene u odnosu na prvobitno stanje utvrđuju se na osnovu sljedećih podataka:

- broja jedinki, gustine populacije ili površine područja koju pokrivaju;
- udio određenih jedinki ili oštećenog područja u zaštiti vrste ili staništa;

- rijetkosti vrsta ili staništa procjenjene na lokalnom, regionalnom i međunarodnom nivou;
- kapaciteta razmnožavanja i održivosti vrste u skladu sa dinamikom karakterističnom za tu vrstu ili populaciju;
- kapaciteta staništa za prirodni oporavak u skladu sa dinamikom karakterističnom za vrste i populacije prisutne na staništu;
- kapaciteta vrste ili staništa da se nakon nastanka štete za kratko vrijeme, bez ikavih intervencija osim pojačanih mjera zaštite, oporavkom dovede do stanja koje će sopstvenom dinamikom vrste ili staništa dovesti do uslova koji se smatraju jednakim ili boljim od prvobitnih.

Značajnom štetom u životnoj sredini ne smatraju se:

- negativne promjene (varijacije) koje su manje od prirodnih kolebanja normalnih za datu vrstu ili stanište;
- negativne promjene (varijacije) uslijed prirodnih uzroka;
- negativne promjene (varijacije) uslijed intervencija koje su sastavni dio redovnog upravljanja područjem, definisanim u podacima o staništima ili prethodno sprovedenim od strane vlasnika ili upravljača zaštićenim područjem;
- oštećenja nanosena vrstama i staništima koja se mogu prirodnim putem za kratko vrijeme vratiti u prvobitno stanje ili u stanje koje se smatra jednakim ili boljim od prvobitnog, a koje dostižu sopstvenom dinamikom.

Povoljan status zaštite

Član 16

Status zaštite prirodnog staništa smatra se povoljnim kada su njegov prirodni opseg i područja koja pokriva stabilna ili se povećavaju a specifične strukture i funkcije koje su neophodne za njegovo dugoročno održavanje postoje i očekivano je da će nastaviti da postoje u doglednoj budućnosti.

Status zaštite vrsta smatra se povoljnim kada dinamika populacije vrste pokazuje da se ona dugoročno održava kao komponenta svog prirodnog staništa, kada se prirodni opseg vrste ne smanjuje i očekivano je da se neće smanjivati u doglednoj budućnosti, i kada postoji i očekivano je da će nastaviti da postoji stanište odgovarajuće veličine za dugoročno održavanje vrste.

III MJERE ZA SPRJEČAVANJE, UBLAŽAVANJE I REMEDIJACIJU ŠTETE U ŽIVOTNOJ SREDINI

Preventivne mjere

Član 17

Kada šteta u životnoj sredini još nije nastupila, ali postoji neposredna opasnost od nastanka štete, operater je dužan da bez odlaganja preduzme potrebne preventivne mjere predviđene internim planom za upravljanje akcidentima, u skladu sa posebnim propisom.

U slučaju da takav plan ne postoji ili nastala situacija nije predviđena planom, operater je dužan da od organa uprave ili organa državne uprave nadležan za vanredne situacije zatraži uputstva za postupanje u slučaju akcidenta.

Organ uprave može u svakom trenutku, u slučaju sumnje da postoji neposredna opasnost od štete u životnoj sredini ili je ta opasnost utvrđena, zahtijevati od operatera da dostavi sve neophodne informacije i sprovede neophodne preventivne mjere, kao i da uputi operatera na koji način treba sprovesti te mjere.

Kada neposredna opasnost od štete nije uklonjena sprovođenjem preventivnih mjera, operater je dužan da o tome bez odlaganja obavijesti organ uprave i organ državne uprave nadležan za vanredne situacije.

Ukoliko operater ne izvrši obaveze propisane st. 3 i 4 ovog člana, ili ne može biti identifikovan, ili u skladu sa ovim zakonom nije obavezan da snosi troškove sprovođenja preventivnih mjera, preventivne mjere može sprovesti organ uprave, samostalno ili angažovanjem drugog pravnog lica, iz državnog budžeta.

Utvrđivanje mjera remedijacije **Član 18**

Kada je došlo do štete u životnoj sredini, operater je dužan da o tome bez odlaganja obavijesti organ uprave i preduzme neophodne mjere remedijacije, radi ograničavanja i sprječavanja širenja dalje štete u životnoj sredini i negativnih uticaja na ljudsko zdravlje.

Mjere remedijacije iz stava 1 ovog člana obuhvataju mjere kojima se postiže povratak u prvobitno stanje oštećenih voda, zemljišta, zaštićenih vrsta i prirodnih staništa, kroz primarnu, komplementarnu i kompenzatornu remedijaciju.

Predlog mjera remedijacije i obavještanje zainteresovane javnosti **Član 19**

Operater je dužan da u roku koji je propisan rješenjem o pokretanju postupka utvrđivanja štete, dostavi predlog mjera remedijacije, organu uprave na saglasnost.

Uz predlog mjere remedijacije iz stava 1 ovog člana, operater je dužan da dostavi i program praćenja stanja životne sredine nakon sprovedenih mjera remedijacije, koji čini njegov sastavni dio.

Organ uprave, u roku od 3 dana od dana prijema predloga mjera remedijacije, obavještava lica koje su pogođena štetom ili je vrlo verovatno da će biti pogođena štetom i zainteresovanu javnost, vlasnike posjeda na kojem će se sprovesti mjere remedijacije, radi dostavljanja primjedbi, mišljenja i sugestija na predlog mjera remedijacije.

Organ uprave dužan je da uzme u obzir dostavljene primjedbe, mišljenja i sugestije iz stava 1 ovog člana prilikom donošenja konačne odluke o sprovođenju mjera remedijacije.

Prilikom davanja saglasnosti na predlog mjera remedijacije organ uprave uzima u obzir:

- prirodu, obim i težinu štete u životnoj sredini kao i njihovu mogućnost prirodnog oporavka
- rizike po zdravlje ljudi.

Kada je šteta učinjena životnoj sredini takva da se sve neophodne mjere remedijacije ne mogu sprovesti istovremeno, organ uprave odlučuje o prioritetima primjene mjera remedijacije vodeći računa o prirodi, obimu i značaju komponenti složene štete, mogućnostima prirodnog oporavka i rizicima po zdravlje ljudi.

Komisija za utvrđivanje predloga mjera remedijacije

Član 20

Za utvrđivanje predloga mjera remedijacije organ uprave može obrazovati Komisiju iz člana 14 ovog Zakona.

Ocjena predloga mjera remedijacije

Član 21

Organ uprave dostavlja Komisiji predlog mjera remedijacije u roku od dva dana od dana njenog obrazovanja, a dostavljena mišljenja, primjedbe i sugestije iz člana 18 ovog zakona, u roku od tri dana od dana isteka roka za njihovo dostavljanje.

Komisija je dužna je da predlog odluke sa utvrđenim mjerama remedijacije dostavi organu uprave u roku od 15 dana od dana prijema dokumentacije iz stava 1 ovog člana.

Odlučivanje o saglasnosti

Član 22

Na osnovu predloga odluke Komisije, organ uprave odlučuje o davanju saglasnosti ili odbijanju davanja saglasnosti na predlog mjera remedijacije.

Odluku iz stava 1 ovog člana organ uprave donosi i dostavlja operateru u roku od pet dana od dana predloga odluke Komisije.

Protiv odluke iz stava 1 ovog člana može se izjaviti žalba Ministarstvu.

Troškovi utvrđivanja mjera remedijacije

Član 23

Operater snosi troškove izrade predloga mjera remedijacije, obavještanja i uključivanja javnosti, kao i troškove rada Komisije.

Kriterijumi za izbor opcija remedijacije

Član 24

Prilikom izbora mjera remedijacije, u skladu sa najboljim dostupnim tehnikama (BAT), uzimaju se u obzir sljedeći kriterijumi:

- procijenjeni uticaji mjere remedijacije na bezbjednost i zdravlje ljudi;
- procijenjeni troškovi sprovođenja mjere remedijacije;
- vjerovatnoća uspjeha mjere remedijacije;
- obim sprječavanja buduće štete i nastanka kolateralne štete prilikom sprovođenja mjere remedijacije;
- obim u kojem mjera remedijacije obezbjeđuje korist svakoj komponenti /ili funkciji (usluga) prirodnog resursa;
- obim u kojem mjera remedijacije uzima u obzir relevantne socijalne, ekonomske i kulturne faktore;
- drugi relevantni faktori specifični za lokaciju na kojoj je nastala šteta;
- vremenski period potreban za punu efektivnost mjere remedijacije do povratka u prvobitno stanje;
- stepen do kojeg se mjerom remedijacije postiže povratak oštećenog područja u prvobitno stanje;
- geografska veza sa oštećenim područjem.

Primarna remedijacija

Član 25

Primarna remedijacija je mjera za otklanjanje štete kojom se oštećeni prirodni resurs ili njegova funkcija vraća u prvobitno stanje.

Prilikom utvrđivanja mjera primarne remedijacije prednost se daje onim mjerama kojima se povratak u prvobitno stanje postiže direktno, za što kraće vrijeme i prirodnim putem.

Organ uprave može primijeniti mjere primarne remedijacije kojima se ne postiže potpuni oporavak oštećenog vodnog dobra, zaštićene vrste ili staništa u prethodno stanje, ili se on postiže sporije, isključivo pod uslovom da se na drugom području koje je slično oštećenom primijene unaprijeđene komplementarne ili kompenzatorne mjere.

Komplementarna remedijacija

Član 26

Ukoliko se oštećeni prirodni resurs i/ili usluga primarnom remedijacijom ne može potpuno vratiti u prvobitno stanje preduzimaju se mjere komplementarne remedijacije, čija je svrha da se obezbijedi sličan prirodni resurs i/ili usluga na istom ili drugom području.

Ukoliko se sličan prirodni resurs i/ili usluga uspostavlja na drugom području ono treba da bude geografski povezano sa oštećenim područjem, uzimajući u obzir interes ugroženog ekosistema.

Kompenzatorna remedijacija

Član 27

Kompenzatorna remedijacija sprovodi se radi nadoknađivanja internih gubitaka prirodnih resursa i usluga čiji je oporavak u toku.

Kompenzatorne mjere sprovode se od momenta nastanka štete sve dok se primarnom remedijacijom ne postigne potpuni povratak resursa ili usluga u prvobitno stanje.

Ove mjere sastoje se iz dodatnih unaprijeđenja zaštićenih prirodnih staništa i vrsta, zemljišta ili voda na oštećenom području ili drugom, alternativnom području.

Metode za utvrđivanje komplementarnih i kompenzatornih mjera remedijacije

Član 28

Prilikom utvrđivanja obima komplementarnih i kompenzatornih mjera remedijacije prednost se daje korišćenju metoda utvrđivanja mjera na osnovu resursa i na osnovu usluga:

- utvrđivanje na osnovu resursa vrši se kada je gubitke i dobitke moguće kvantitativno izraziti (npr. broj ptica, litri vode i sl.)
- utvrđivanje na osnovu usluga vrši se kada se gubici i dobiti izražavaju na osnovu sličnosti staništa (npr. procentualno izraženi gubici i dobiti usluga ekosistema)

Prema ovim metodama prednost se daje mjerama kojima će se obezbjediti resursi i/ili usluge istog tipa, kvaliteta i kvantiteta, a kada to nije moguće obezbjeđuju se alternativni resursi i/ili usluge.

Utvrđivanje obima komplementarnih i kompenzatornih mjera može se vršiti i na osnovu drugih metoda uključujući i metode valorizacije oštećenih resursa i/ili usluga.

Komplementarne i kompenzatorne mjere utvrđuju se tako da se obezbijedi ravnoteža između obezbjeđenja dodatnih prirodnih resursa i/ili usluga i vremena potrebnog za povratak oštećenog resursa i/ili usluge u prvobitno stanje.

Organ uprave može da odluči o prestanku sprovođenja mjera remedijacije kada su do tada primijenjene mjere obezbijedile uklanjanje svakog značajnog rizika po zdravlje ljudi, vode, zaštićene vrste i prirodna staništa, a troškovi potpunog sprovođenja planiranih mjera remedijacije bi bili nesrazmjerni u odnosu na unaprijeđenje životne sredine.

Remedijacija štete nanijete zemljištu

Član 29

Remedijacija štete nanijete zemljištu podrazumijeva sve neophodne mjere kojima se obezbijeduje kontrola, ograničenje, smanjenje ili uklanjanje svih relevantnih zagađenja, tako da zagađeno zemljište, uzimajući u obzir njegovu sadašnju ili planiranu namjenu, ne predstavlja značajan rizik po zdravlje ljudi.

Utvrđivanje rizika po zdravlje ljudi vrši se na osnovu karakteristika i namjene zemljišta, vrsta i koncentracija štetnih supstanci, smješa, organizama ili mikro-organizama kojima je zagađeno, kao i mogućnosti njihovog širenja i opasnosti koju predstavljaju.

Namjena zemljišta utvrđuje se na osnovu prostorno planske dokumentacije ili drugih posebnih propisa.

Ukoliko za zemljište koje je zagađeno ne postoji detaljna prostorno planska dokumentacija namjena zemljišta se utvrđuje na osnovu namjene šireg područja na kojem je nastala šteta i njegovog planiranog razvoja.

Ako se namjena zagađenog zemljišta promjeni potrebno je preduzeti sve neophodne mjere kako bi se spriječili negativni uticaji na zdravlje ljudi.

Sprovođenje mjera remedijacije

Član 30

Ukoliko operater ne ispuni zahtjev organa uprave da sprovede mjere remedijacije, ili ne može biti identifikovan, ili u skladu sa ovim zakonom nije obavezan da snosi troškove sprovođenja remedijacionih mjera, organ uprave može ih sprovesti samostalno ili angažovanjem drugog pravnog lica, iz državnog budžeta.

IV TROŠKOVI PREVENCIJE I REMEDIJACIJE ŠTETE U ŽIVOTNOJ SREDINI

Troškovi mjera prevencije i remedijacije

Član 31

Operater koji je prouzrokovao štetu ili neposrednu opasnost od štete u životnoj sredini dužan je da snosi troškove sprovođenja preventivnih ili remedijacionih mjera.

Troškovi se snose u skladu sa principom "zagađivač plaća", pomoću obaveznog osiguranja od štete načinjene životnoj sredini ili drugog finansijskog obezbjeđenja, u skladu sa posebnim propisom.

Operater je takođe dužan da snosi troškove utvrđivanja značaja štete i stepena neposredne opasnosti od nastanka štete.

Naknada troškova

Član 32

Kada organ uprave sprovodi mjere prevencije ili remedijacije štete u životnoj sredini, shodno odredbama čl. 16 stav 5 i 29 ovog zakona, ima pravo na nadoknadu troškova od strane operatera, u roku od 5 godina od dana kada su mjere sprovedene ili od dana kada se utvrdi odgovoran operater ili treće lice.

Računanje roka iz stava 1 ovog člana vrši se od dana kasnijeg događaja.

Posebni slučajevi oslobađanja od troškova

Član 33

Operater ne snosi troškove remedijacije ukoliko se dokaže da je šteta nastala uslijed:

- aktivnosti trećeg lica i uprkos činjenici da su preduzete sve propisane mjere bezbjednosti;
- aktivnosti koja proizilazi iz naloga nadležnog organa uprave

Izuzetno od stava 1 alineja 2 ovog člana operater nema pravo na naknadu štete ukoliko je nalog nadležnog organa uslijedio neposredno nakon ispuštanja zagađujućih materija ili drugog akcidenta koji je operater prouzrokovao svojom aktivnošću.

U slučaju da je operater već sproveo preventivne mjere ili mjere remedijacije, a dokaže se da je šteta nastala u skladu sa stavom 1 ovog člana, operater ima pravo na nadoknadu troškova.

Oslobađanje od obaveze naknade troškova

Član 34

Organ uprave može odlučiti da operater ne snosi troškove remedijacije ukoliko dokaže da šteta nije nastala kršenjem zakona, profesionalnih standarda, internih procedura poslovanja ili grubom nepažnjom:

- prilikom vršenja aktivnosti iz člana 7 ovog zakona za koju mu je izdata dozvola u skladu sa posebnim propisima;
- uslijed emisije ili aktivnosti za koju se na osnovu naučnih i tehničkih znanja nije moglo očekivati izazivanje štete u trenutku njenog nastanka.

Organ uprave može odlučiti da operater ne snosi dio troškova remedijacije ukoliko postupak nadoknade troškova premaši iznos nadoknade štete.

Uzrokovanje štete od strane više lica

Član 35

Kada je šteta ili neposredna opasnost od štete u životnoj sredini prouzrokovana aktivnošću više operatera, uključujući i slučajeve odgovornosti proizvođača i korisnika proizvoda, troškovi sprovođenja preventivnih mjera i mjera remedijacije, kao i naknada troškova nadležnom organu u slučaju kada on postupa shodno čl. 16 stav 5 i 29 ovog zakona, vrši se po principu solidarne odgovornosti.

Obavezno osiguranje

Član 36

Operater koji obavlja aktivnosti iz člana 7 ovog zakona dužan je da se osigura od odgovornosti za štetu i neposredne opasnosti od štete u životnoj sredini u skladu sa ovim zakonom i propisima kojima se uređuju poslovi osiguranja.

Operater može koristiti i druge finansijske instrumente osiguranja.

Prekogranično zagađenje

Članak 37

U slučaju štete, ili neposredne opasnosti od štete u životnoj sredini, koja može imati značajne negativne uticaje na životnu sredinu druge države, razmjena informacija o nastaloj šteti i neposrednoj opasnosti od štete sprovodi se u skladu sa ovim zakonom.

Ministarstvo, pokreće razmjenu informacija, odnosno obavještava drugu državu o nastaloj šteti ili neposrednoj opasnosti od štete u životnoj sredini i preduzimanju mjera otklanjanja štete.

U slučaju štete, ili neposredne opasnosti od štete u životnoj sredini druge države, koja može imati značajne negativne uticaje na životnu sredinu Crne Gore, Ministarstvo može zatražiti sve relevantne informacije o šteti ili neposrednoj opasnosti od štete, dati preporuke za donošenje mjera za sprječavanje ili otklanjanje štete i zatražiti nadoknadu troškova.

Javnost podataka

Član 38

Podaci o sprovođenju preventivnih mjera i mjera remedijacije, podaci o osiguranju od odgovornosti za štetu i neposredne opasnosti od štete u životnoj sredini, podaci o prekograničnom zagađenju su javni, osim podataka koji su u skladu sa posebnim propisom određeni kao tajni.

Primjena zakona o opštem upravnom postupku

Član 39

Zakon kojim se uređuje opšti upravni postupak primjenjuje se u pogledu onih pitanja koja ovim zakonom nijesu posebno uređena.

V NADZOR

Nadzor nad sprovođenjem zakona

Član 40

Nadzor nad sprovođenjem ovog zakona vrši Ministarstvo i drugi nadležni organi državne uprave, u skladu sa zakonom.

Inspeksijski nadzor nad sprovođenjem ovog zakona i propisa donesenih na osnovu ovog zakona vrši organ uprave nadležan za inspeksijske poslove preko nadležnih inspekcija, u skladu sa ovim zakonom i zakonom kojim se uređuje inspeksijski nadzor.

Ovlašćenja inspektora

Član 41

U vršenju inspeksijskog nadzora nadležni inspektor ima ovlašćenje da utvrdi da li:

1. je šteta ili neposredna opasnost od štete prouzrokovana aktivnošću koje predstavljaju riziik za zdravlje ljudi i/ili životnu sredinu;
2. je šteta ili neposredna opasnost od štete zaštićenim vrstama ili prirodnim staništima uzrokovana bilo kojom drugom aktivnošću koju je izazvao operater kršeći zakon ili profesionalne standarde, interne procedure poslovanja ili grubom nepažnjom;
3. je šteta ili neposredna opasnost od štete prouzrokovana zagađenjem difuznog karkatera;
4. je u slučaju neposredne opasnosti od štete operater preduzeo potrebne preventivne mjere predviđene internim planom za upravljanje akcidentima;
5. je operater zatražio uputstvo za postupanje u slučaju akcidenta od nadležnih organa;
6. je operater obavijestio nadležne organe u slučajevima kada neposredna opasnost od štete nije uklonjena sprovođenjem preventivnih mjera;
7. je operater obavijesto organ uprave i preduzeo neophodne mjere remedijacije u slučaju kada je došlo do štete u životnoj sredini;
8. operater sprovodi utvrđene mjere remedijacije na koje je izdata saglasnost;
9. operater postupa u skladu sa programom praćenja stanja životne sredine nakon sprovedenih mjera remedijacije;
10. je operater koji je prouzrokovao štetu ili neposrednu opasnost od štete u životnoj sredini nadoknadio troškove sprovođenja preventivnih ili remedijacionih mjera;

11. je operater koji je prouzrokovao štetu ili neposrednu opasnost od štete u životnoj sredini nadoknadio troškove utvrđivanja značaja štete i stepena neposredne opasnosti od nastanka štete;
12. je operater osiguran od odgovornosti za štetu i neposredne opasnosti od štete u životnoj sredini, u skladu sa zakonom.

Prava i obaveze inspektora

Član 42

U vršenju poslova iz člana 40 ovog zakona nadležni inspektor je obavezan da:

1. naredi operateru da bez odlaganja preduzme potrebne preventivne mjere predviđene internim planom za upravljanje akcidentima, kada postoji neposredna opasnost od nastanka štete;
2. naredi operateru da pribavi uputstvo za postupanje u slučaju akcidenta od nadležnih organa;
3. naredi operateru da bez odlaganja obavijesti organ uprave i organ državne uprave nadležan za vanredne situacije kada neposredna opasnost od štete nije uklonjena sprovođenjem preventivnih mjera;
4. naredi operateru da obavijesti organ uprave i preduzme neophodne mjere remedijacije u slučaju kada je došlo do štete u životnoj sredini;
5. zabrani obavljanje aktivnosti kada je došlo do štete u životnoj sredini ili postoji neposredna opasnosti od štete kako bi se spriječili ili ograničili negativni uticaji na zdravlje ljudi i dalje narušavanje usluga ekosistema, u skladu sa rješenjem o pokretanju postupka;
6. naredi operateru da organu uprave dostavi predlog mjera remedijacije sa programom praćenja stanja životne sredine nakon sprovedenih mjera remedijacije, na davanje saglasnosti;
7. naredi operateru da sprovede utvrđene mjere remedijacije za koje je data saglasnost;
8. naredi operateru da postupa u skladu sa programom praćenja stanja životne sredine nakon sprovedenih mjera remedijacije;
9. naredi operateru koji je prouzrokovao štetu ili neposrednu opasnost od štete u životnoj sredini da nadoknadi troškove sprovođenja preventivnih ili remedijacionih mjera;
10. naredi operateru koji je prouzrokovao štetu ili neposrednu opasnost od štete u životnoj sredini da nadoknadi troškove utvrđivanja značaja štete i stepena neposredne opasnosti od nastanka štete;
11. naredi operateru da se osigura od odgovornosti za štetu i neposredne opasnosti od štete u životnoj sredini, u skladu sa zakonom.

VI KAZNE NE ODREDBE

Prekršajne odredbe

Član 43

Novčanom kaznom od 2.000 eura do 40.000 eura kazniće se za prekršaj pravno lice, ako:

1. ne preduzme, bez odlaganja, potrebne preventivne mjere predviđene internim planom za upravljanje akcidentima, u slučajevima kada šteta u životnoj sredini još nije nastupila, ali postoji neposredna opasnost od nastanka štete (član 17 stav 1);
2. ne pribavi uputstvo za postupanje u slučaju akcidenta, od organa uprave ili organa državne uprave uprave nadležnog za vanredne situacije u slučajevima predviđenim članom 17 stav 2 ovog zakona;
3. bez odlaganja ne obavijesti organ uprave i organ državne uprave nadležan za vanredne situacije u slučaju kada neposredna opasnost od štete nije uklonjena sprovođenjem preventivnih mjera (član 17 stav 4);
4. bez odlaganja ne obavijesti organ uprave i preduzme neophodne mjere remedijacije kada je došlo do štete u životnoj sredini, shodno odredbi člana 18 stav 1 ovog zakona;
5. u roku koji je propisan rješenjem o pokretanju postupka utvrđivanja štete, ne dostavi predlog mjera remedijacije, organu uprave na saglasnost (član 19 stav 1);
6. uz predlog mjera remedijacije ne dostavi program praćenja stanja životne sredine nakon sprovedenih mjera remedijacije, koji čini njegov sastavni dio (član 19 stav 2);
7. ne snosi troškove sprovođenja preventivnih ili remedijacionih mjera, a prouzrokovao je štetu ili neposrednu opasnost od štete u životnoj sredini (član 31 stav 1);
8. ne snosi troškove utvrđivanja značaja štete i stepena neposredne opasnosti od nastanka štete, a prouzrokovao je štetu ili neposrednu opasnost od štete u životnoj sredini (član 31 stav 3);
9. se ne osigura od odgovornosti za štetu i neposredne opasnosti od štete u životnoj sredini, a obavlja aktivnosti iz člana 6 ovog zakona (član 37 stav 1).

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom od 500 eura do 4.000 eura.

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se preduzetnik novčanom kaznom od 1.000 eura do 12.000 eura.

VII PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Vremensko važenje

Član 44

Odredbe ovog zakona neće se primjenjivati na štetu:

- koja je nastala prije stupanja na snagu ovog zakona;
- koja je nastala neposredno nakon stupanja na snagu ovog zakona ukoliko je događaj (aktivnost, incident, emisija) pod čijim je uticajem nastala završen prije stupanja na snagu ovog zakona;
- koja je nastala pod uticajem događaja od čijeg dešavanja je prošlo više od 30 godina.

Prestanak važnosti

Član 45

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaje da važe odredbe čl. 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52 i 53 Zakona o životnoj sredini ("Službeni list Crne Gore" br. 48/08, 40/10, 40/11).

Stupanje na snagu i primjena

Član 46

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore, a primjenjivaće se od 1. januara 2015. godine.